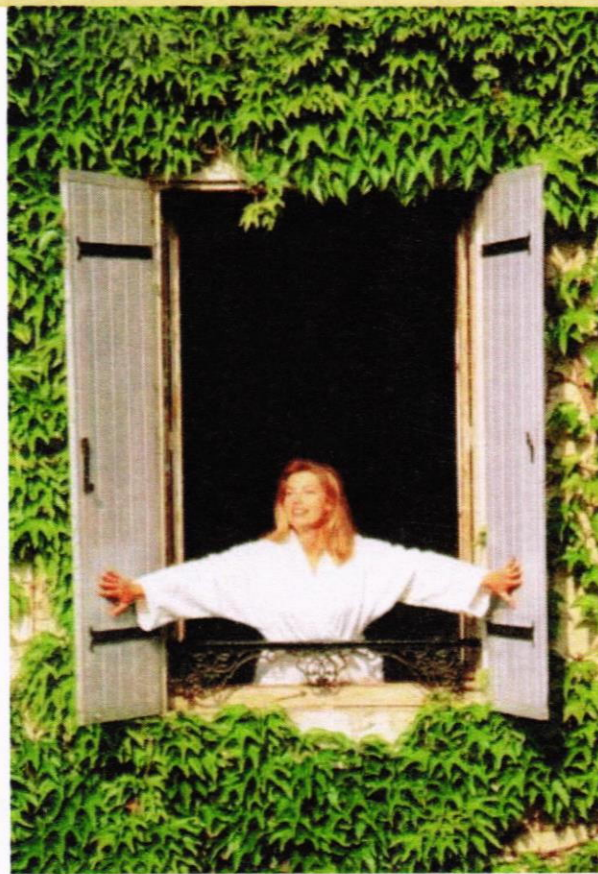

REGELRECHT

*Laat
het
maar
komen!*

In dit nummer o.a.

- Overdenking: Leegte als ruimte?
- Terugblik op Pasen
- Bijzondere geloofsbelijdenis uit Iona
- Indrukwekkend werk in de gevangenis

Vrijwilligerswerk in gevangenis en in TBS

Op 25 januari 2008 hield dominee Jan Eerbeek, Hoofdpredikant van Justitie, een overweging bij de uitreiking van een prijs aan vrijwilligers in het TBSgevangenispastoraat. Omdat er vanuit onze gemeente Silo enkele leden als vrijwilliger kerkdiensten in de TBSkliniek bezoeken, wil ik enkele passages van die tekst met jullie delen.

Arjan Noordhoek

Een gedetineerde die een lange gevangenisstraf uitzat, zei me een keer: 'Ik zit midden in m'n gevangenisstraf, en ik voel me alsof er een stomp over me heen staat. Ik heb niemand van vroeger meer over. Het is allemaal vervaagd. Ik zie geen verleden meer en ik zie geen toekomst meer. Ik kom bijna om in het hier en nu.'

Ingesloten zijn – in een gevangenis of in een TBS-kliniek is een diep ingrijpend gebeuren in een mensenleven. Je leven wordt er in alles door bepaald. Niet zelf kunnen beslissen waar je heen gaat. In alles gezien worden. Voortdurend leven op één plaats. In alles afhankelijk zijn van wat anderen over je beslissen. Er niet meer bijhoren. In één woord: niet vrij zijn.

Vrijwilligerswerk in de gevangenis en in TBS heeft als uitgangspunt dat mensen ook als ze ingesloten zijn, erbij blijven horen. Ondanks de muren is er een verbondenheid die blijft. Het ervaren van die verbondenheid is voor gevangenen en voor patiënten van grote betekenis. Vrijwilligers zijn een uitgestoken hand van buiten die door de stomp naar binnen komt.

Een groter verband

Kortgeleden kwam ik in een onderzoek het begrip 'Sense of beloning' tegen. Sense of beloning betekent zoiets als het gevoel ergens bij horen. In het onderzoek, ging het om de betekenis van de migrantenkerken in de Bijlmer in Amsterdam. In die migrantenkerken komen duizenden mensen van over de hele wereld vandaan. Er werd gesteld dat migranten, om in een nieuw land met alle problemen die ze hebben te kunnen overleven, het nodig hebben om "ergens bij te horen". Ergens bij horen is een voorwaarde om tot participeren in de samenleving te komen. Veel christen-migranten ervaren dat gevoel ergens bij te horen in de kerkgemeenschap.

Om te kunnen gaan deelnemen in een groter verband – te komen tot participatie – is het nodig ergens bij te horen in een kleiner verband: Een mens. Een groep van mensen. Een gemeenschap van mensen. Dat begrip 'Sense of beloning' kan denk ik ook gebruikt worden om de betekenis aan te geven van vrijwilligerswerk in TBS en gevangenis.

Vrijwilligers kunnen je als je binnen zit een gevoel geven ergens bij te horen.

Geven én ontvangen

Het vrijwilligerswerk heeft ook maatschappelijke betekenis. Want voordat grote systeem dat mensen ingesloten houdt, is het van belang dat er een oriëntatie blijft op de buitenwereld. Degenen die ingesloten zijn moeten een uitzicht houden op mensen.

Ik ben er dan ook heel erg voor dat gevangenis en TBS-klinieken sterk in verbinding staan met de samenleving. En dat er een over-en-weer communicatie is tussen binnen en buiten. Om zo mensen het gevoel te geven dat ze dan wel ingesloten, maar niet buitengesloten zijn.

Vrijwilligers die van buiten naar binnen komen zijn daarvoor heel belangrijk.

Zij scheppen in de extreme onvrijheid een klein beetje vrijheid. Ze scheppen voor bewoners momenten om even los te komen van het systeem dat alle beheerst.

In de evenmenselijke ontmoeting tussen bewoners en bezoekers in die door mensen samen gecreëerde vrijheid kan iets ontstaan van een nieuw zicht op jezelf, op je leven, op je verleden en op je toekomst. Op God...

Wat heel mooi is dat deze ontmoeting met vernieuwende kracht niet alleen door de bewoners zo kan worden beleefd, maar ook door de vrijwilligers zelf. De bewoners geven ook betekenis aan de vrijwilligers. Ook de vrijwilligers doen voor zichzelf veel op aan de contacten met de mensen hierbinnen. Ook hun kijk op het leven wordt in die ontmoetingen verdiept.

Meer dan bezoeken alleen

Vrijwilligers in een TBSkliniek doen meer dan bezoeken alleen: zij nemen door hun aanwezigheid stelling in een maatschappelijk debat over de positie van de TBS. Zij nemen het zo op voor de TBS-gestelden en trotseren daarmee ook tegenstand en onbegrip.

Het is vrijwilligerswerk in heel bijzondere omstandigheden. Bewoners van de TBS hebben vaak een groot deel van hun leven in instellingen doorgebracht. Daardoor weten ze niet altijd hoe ze een gewoon contact moeten aangaan. Er is twijfel en terughoudendheid. Nogal eens duurt het lang om die stap te durven nemen. En nogal eens haken mensen ook af bij het contact, omdat ze het uiteindelijk toch niet goed aankunnen.

Temidden van zoveel kwetsbaarheid in het aangaan van relaties, zijn vrijwilligers daar door de jaren heen trouw, met veel uithoudingsvermogen en geduld. Laagdrempelig aanwezig, beschikbaar voor mensen. Een aanknopingspunt biedend voor menselijk contact.